

"Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 krom, za Ameriko pa 6 krom; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je platiti naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvu in upravljanju se nahajata v Ptiju, gledališko poslopje štev. 3.

Štev. 50.

V Ptiju v nedeljo dne 13. decembra 1908.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznamilu se cena primerno zniža.

IX. letnik.

Prvaki pod bičom.

Dne 4. decembra prišel je v državni zbornici tudi nemški poslanec V. Malik do besede. Njegove besede so bile v marsičem tako značilne, da jih moramo popisati. Padale so kakor bič po grba naših prvakov. Malik je dejal:

"V državni zbornici je ljubljanski župan Hribar kakor ovčica, dol v Ljubljani pa je krvolochni divjak. Poslanec dr. Ploj je stavil glede zadnjih dogodkov najbolj zahtevni predlog. Ta dr. Ploj je bil svoj čas nemški študent. Ko je dr. Ploj v Gradcu študiral, dokazal je svojo nemško narodnost, da je na ta način postal član nemškega društva za študente."

Po teh besedah je torej danes največji soračnik Nemcev dr. Ploj svoj čas sam fehtal pri Nemcih dobre in se delal za Nemca. Prepričani smo, da dr. Ploj tudi teh trditve ne bode ovrgel, kakor ni ovrgel trditve, katere je sprožil svoj čas posl. Stein prot njemu. Pač lepi značaj, ta Ploj... Malik je govoril nadalje:

"Prvaki veleizdajalci nastopajo drugače nego mi. (Poslanec Iro: Potovanje v Srbijo, izdajstvo vojaških tajnosti!) Govornik opozarja na potovanje poslanca Kloufača v Srbijo že v onem času, ko se je zgodil znani barbarični umor kralja Aleksandra. Govori se, da sta Kloufač in njegov sotropnik od tega potovanja neki "spomin" vzel... Potem je govoril Malik o dogodkih v Ljubljani in Ptiju. On sam je bil očitvivec ptujskih dogodkov."

Posl. Korošec: Ja, voditelj ste bili!

Posl. Malik: Tudi voditelj. Čakati jaz se ne skrijem strahopetno, kadar treba tu biti. V Ptiju se je hotelo pripeljati slovenske kmete, da bi se nemško prebivalstvo izzivalo in to pod vodstvom prvaških duhovnikov."

Posl. Kroy pravi dr. Korošcu: Sramujte se kot duhovnik! Vi hujškač!

Posl. Korošec: Pustite stare fraze!

Posl. Kroy: Vi farški hujškač!

Medtem je skušal dr. Benko-Cvenkanič svojemu duhovniškemu priateljiku pomagati. Ta možicelj, ki se danes ni pojasil svoje po "Štajercu" objavljene advokatske račune, je stal za posl. Malikom in vedno kričal in vpljal. Končno ga je prijel napredni poslanec Einspinner pošteno za ušeša.

Posl. Malik: Slovenci (namreč prvaki) so tisti, ki vedno izzivljajo in so tudi krivi vseh nasilnosti.

Posl. Benkovič: To ni res!

Posl. Einspinner: Ne lažite, Vi fini gospod!

Posl. Benkovič je potem dokazal, da so vse Benkovičeve trditve neresnične. In — ta slavni Benko-Cvenkanič je — molčal.

Posl. Einspinner: No, zakaj zdaj molčite, Vi fini gospod?

Posl. Benkovič je zakljal Einspinnerju neko psovko. Kmalu bi prišlo do pretepa. Benko-

Cvenkanič jih menda že dolgo ni dobil s pasijem bičem, ker je tako predzen. Nekaj posancev se je vrglo vmes. Zdaj je zrastel Benkoviču greben in je zakljal:

Najprve gorovite, potem se pa za druge potegnite.

Posl. Einspinner: Meni se ni treba skrivati pred Vami! Vi ste vendar najbolj "osranikerl" v celi zbornici".

Taka je bila razprava. Popisali smo jo zato, ker je treba pomesti s temi širokoustimi prvaki. Ploju se je reklo, da je žrl nemške groše in se delal za Nemca, — na torej dokaže, da to ni res! Dr. Korošcu se je reklo, da je farški hujškač in — kdo bi mu mogel ta lepi priimek odvzeti? — In dr. Cvenkaniču, s pasijem bičem tepenemu Benkoviču se je precej neoteseno in vendar robato-odkrito reklo, da je "der dreckigste Kerl im Parlamente"...

Tako se sodi na Danijo o prvaških poslancih. Ko bi se poznalo naše razmere tako natanko kakor jih poznamo mi, sodilo bi se še — ojstreje. Na vsak način pa pravimo:

V bogu slovensko ljudstvo! Renvno si in suša in slabe letinje in toča in mraz uničujejo tvoje blagostanje! Renvno si, ti slovensko ljudstvo! In v domačiji ne najdeš dela, — tisočero tvojih sinov je prisiljeno, iskat si svoj kruh med avstrijskimi in inozemskimi Nemci! Vbogi Slovenci! Trumoma se morate izseljevati v Ameriko. Stoteri vidite bedo, ki prihaja nad vas in vaše družine... In vaši zastopniki? V državni zbornici se jim je reklo, da so nekdanji od Nemcev pitani gospodje, da so hujškači farji in umazani "kerlici"... Vbogo slovensko ljudstvo! Na svojih lastnih prsih si rediš — gade! Vzemi meč, bojuj se, ne proti izmišljenemu nasprotniku v tujih narodih, temveč proti sovragu v lastnem taboru!

Slovensko ljudstvo bode imelo srečo in bodočnost, ko bode — pregnalo prvaške trote.

Troje vrst železja je, ki vladajo svet. Meč nas ubrani sovražnika, ali bije tudi rane; kladivo vstvarja in dela, ali lahko tudi razbijje; edino železo pluga prinaša vedno blagoslov. Le ako stori plug vedno svojo dolžnost, potem ostane vedno meč ojster, kladivo blagodejno. Plug je ohranil našim pradedem grudo. Železu pridružil se je še les. Ko je pričel plug delovati, bil je nasajan les križa, pod katerim počivajo narodi. Držimo zvesto, krepko roko na plugu, dvigajmo srca proti križu!

Dr. Oertel.

Politični pregled.

Državna zbornica se je pečala z proračunskim provizorijom. Seveda je prišlo večina govornikov na hrupne dogodke v Ljubljani in Pragi govoriti. Večkrat bi prišlo v zbornici tudi

konferenco, na kateri bi se vse te zadeve rešile. Ako bi Rusija pričela trobiti v balkanski rog, morala bi priskočiti Nemčija Avstro-Ogrski na pomoč in evropska vojna bi nastala... Upajmo, da bodejo avstrijski diplomati to nesrečo preprečili. Za zdaj je na vsak način opaziti, da delajo vse prizadete države (tudi naša seveda) izredne vojaške priprave.

Vedno več naročil

prihaja na naš kmetski koledar. Opozarjam, da letos ne moremo napraviti še druge naklade. Kdor bi torej zamudil pravočasno koledar naročiti, ta je sam odgovoren, ako ga ne dobi. Koledar se dobri proti naprej-plačilu za vse skupaj 70 vinarjev.

Dopisi.

Sv. Barbara pri Borlu. Delovanje klerikalnega izobraževalnega društva pri Sv. Barbari (oziroma društvo Jakeca Rabuzeka) ima že več slabih uspehov. To društvo ima nalogu zatijevati nemški jezik in nemški pouk na tukajšnji šoli, čeravno želimo kmeti, da bi se naj v šoli otroki nemški jezik podučevali. Pa žalibog, klerikali, duhovniki, in pravaški učitelji ne pustijo tega si v glavo strti. Le malo potrpljenja in dosegli bomo mi kmeti našo željo. Bodemo že vidili, ali je dovoljeno hujskati proti nemškemu poduko? Koliko otrok se mora potlej ko solo opustijo, žalovati in togotiti, da se niso svetovnega jezika priučili? To najbolj razvidimo pri fantih kateri se učijo kake obrti ali pa pozneje pri vojakih. Kako bi potrebovali nemščino za svoj stan, pa čisto nič ne razumijo. Tudi pri vinskih kupcih, ki so večinoma Nemci, bi potrebovali nemščino, da bi lahko svoje pridelke prodali. Letos žalibog še imamo dosti dobrega okusnega vina, pa ker pa Nemcev ni, še ga večinoma vsi posestniki imamo. Največ pa je krivo, da ne pridejo nemški kupci sem, to, da se preveč hujška od klerikalne in liberalne strani. Pa enkrat vendar naj bode konec temu hujskanju. Saj je za nas vse to v korist. Torej, bodite pametni vsi skupaj in ne bode ga nobenega sovraštva več med vami. Tudi v svetem adventnem času se pa spokorite, da smemo po vrednem pričakovati rojstvo našega gospa Jezusa Kristusa. Opuštite vse prepire in živite tako, kakor nas uči gospod Jezus Kristus. Ljubi Boga nad vse, svojega bližnjega pa kakor sam sebe. To si zapomnite dobro, in videli boste, da ne bo več prepriroy. Saj razumete kaj ne? Bodite vendar ljudje pa ne živina. Toliko za zdaj, drugokrat več.

Prebrisan župljani.

Frankolovo. Dr. Koderman. Prav izvrsto je bil naš bivši prevzetni in bahasti Kodermanček v zadnjem Štajercu popisan. Tudi nas, ki smo ž njim vzrastli in narodno šolo obiskovali, je pozneje kot dijak vedno bolj vse preziral, ter se obnašal, kakor da bi že bil najvišo učenost in čast dosegel. Prav težko nam je bilo, ko sta se pred nekterimi leti njegov mirni in ljubezniv oče in sestra od nas preselila v Polzel, a veseli pa smo bili, ko smo se njegovega sina, tega ošabneža, znebili. Poznal se je imenitež samo sebe, a druge je le kritikoval, ker se nismo po njegovih ukazih ravnali, ter nikoli dosti liberalni in slovenski bili. Ljubi oče ga je večkrat opominjal: „Le taho in miren bodi sinček, ti še ne veš, kaj se reče kruhi služiti!“ Skakal, divjal in hujškal je vedno se svojo palčico, kakor da bi to že njegova služba bila. Srečen pa je bil, ker je imel izvanredno dobrega četa, načitelja. Četudi je ta njegov sin kot dijak zaradi svoje strogosti v šoli zakrivil, da se je dal oče prerano upokojiti, ter mu stem veliko škodoval, je vendar oče še vse za njega žrtvoval, da bi le sin svoj cilj dosegel. No pa sedaj ima v zahvalo pravega hujškajčega petelina. To se mirnemu očetu, dasiudi zvestemu Slovencu, gotovo ne dopade. Pa bo prisel čas, prej ali slej, ko se bo ta visoki g. doktor še rada ponižal.

Sv. Martin pod Vurbergom. Vsak pošteni avstrijski državljan se je spominjal preteklo sredo, to je bilo na dan 2. dec. t. l. da se je

udeležil božje službe, ktere so se brale večinoma po vseh cerkvah naše države. Komu pa ni bilo mogoče, se sv. maše udeležit, pa je z navdušenostjo kljical proti Bogu: hvala Tebi, da si še nam ohranil našega vladarja, našega presvitlega cesarja Franc Jožefa, kteri danes obhaja veličastni praznik 60-letnice svojega vladanja. Zato so se tudi naši dosluženi vojaki zbrali (namreč veterani), pod svojo zastavo, v sredi fare, v lepem številu. Posebno veselo bilo je videti taiste, kateri so že stali na bojiščih za svojega cesarja, za svojo domovino; stem so pokazali navdušenost, in ljubezen do svojega vladarja, da so prihilili na ta dan pod veteransko zastavo, in so pod zbranim poveljnikom korakali, še kot hrabri vojaki, proti cerkvi, in so tamkaj molili za njega Veličanstvo, da bi še ga ljubi Bog mnogo let nam ohranil kot vladarja. Ravn tako so tudi naši gosp. učitelji zbrali šolsko mladino pod svojo zastavico, s katerim so že kot otroci pokazali, da ljubijo svojega cesarja in mu hočajo biti zvesti in pokorni; zato so tudi zapeli po božji službi cesarsko pesem. Torej bodimo mu vedno tako zvesti, branimo mu njegovo podelovanje krono v vsaki sili, stopimo radi tudi takrat pod zastavo, kendar nas poklicje domovina pod orožje! Torej čestitamo k 60-letnici njega Veličanstvu presvitemu cesarju Francu Jožefu I.

Vsi državljanji ljubimo ga
Našega Franca Jožefa,
Združeni v edinstvu,
Dokler bo stala Avstrija!
Viribus Unitis.

Slovenska Bistrica. Okrajna šparkasa v Slov. Bistrica obhajala je 2. t. m. 40 letni svoj obstoj in položila obenem temeljni kamen za cesarja Franc Jožef I. jubilejsko šparkasco poslopje. Ne moremo se popecati natančneje z zgodovino te šparkase. Ali najavažejo točke naj posnamemo slavnostnemu listu. Pod predsedstvom g. Karl pl. Formacher stavlja dne 12. junija 1867 na občinem zboru okrajnega zastopa g. dr. M. Dettscheg predlog da se ustanovi okrajno šparkaso. Predlog je bil etonoglasno sprejet. Od ustanoviteljev privoščila jo je usoda le g. V. Sternberger, da doživi 40 letnico tega zavoda in se udeleži slavnosti. Poslovati je pričela šparkasa 3. decembra 1868; bila je to 22. v naši krovnovini uresničena hranilnica. Tekom 40 let se je sprejelo skupno 10,525.059 krón vlog, kar je dokaz zaupanja, ki ga ima šparkasa med prebivalstvom. Visokost hranilnih vlog dokazuje prvič, da je šparkasa zmisel za štedenje med ljudstvom pospeševala, medtem ko je bila drugič v položaju, ugoditi potrebam po posojilih v izdatni meri. Bilo je mogoče, nabrati rezervni sklad, ki v zvezis polpopnoma varnimi posojili na zemljiščih in drugimi posojili daje polpopnoma sigurnost, da so v šparkasi naloženi denarji varni pred vso nevarnostjo. Kadar je bilo treba pomagati proti bedi in revščini, je bila šparkasa vedno prva; podarila je v dobrodelne in splošne köristne namene v okraju Slov. Bistrica skupno 108.319 K. Ako se oziramo zdaj po pretek 40 let na delovanje tega imenitnega zavoda, potem smemo trdimo, da je rešila eno gospodarsko nalogo, ki so si jo stavili ustanovitelji polpopnoma in zvesto svojemu načelu. Šparkasa se bode in zanaprej razvijala. Dal Bog, da bi vedno cvetela in se razvijala v prid ljudstvu v slov. bistrškem okraju!

Vuzenice (Saldenhofen). Naš občinski predstojnik je menda za barve slep. 29. p. m. izdal je občina cirkular, v katerem se je prosilo, naj se hiše ob priliki jubilejskih slavnosti naj ne okinča z narodnimi zastavami. Tudi tukajšnji restavrator g. M. Germuth je razobesil v tem zmislu 1. t. m. črno-rumeno zastavo. Kako se je vsled tega začudil, ko mu je prinesel 2. t. m. zutraj hlapec občinskega predstojnika Antonia Mravljak (občinske služe pri nas nimamo, temveč sin predstojnika Hemerle deli to službo s hlapcem) to-le pismo: — Št. 950/2. G. M. Germuth, najemnik železniške restavracije v Vuzenici! — Nalaga se Vam tem potom, da odstranite takoj iz okna Vaše hiše viseko državno-nemško (črno-rdečo-rumeni) nacionalno zastavo, katero ste vključi prepovedi občinskega urada razobesili; drugače se bode vporabilo druge kroke. — Občinski urad Vuzenice, 2. 12. 1908. Župan: Mravljak. — Da naš župan ni posebni modrijan, je splošno znano, ali da je tako slab

v koledarju, da ne zna razločiti niti cesarske od nemško-nacionalne zastave in da vidi 2 barve za 3, tega se pač od njega ni mislilo. Morda si je svoj želodec tako z „mežerle in 8. labeljni napolnil, da mu je to v glavo udarilo. Ali oprostimo mu. Ali da njegov sin Hemerle niti do 2 šteti ne zna, ko je vendar dolga leta hlače po šolskih klopih v Mariboru trgal, to je žalostno in prava blamaža za občino. Kajti ti „narodnjaki“ so dobili na njih neopravičeno pismo precej jasni odgovor, katerega si bodejo pač zapomnili. Hahaha!

Hajdin. Tukajšno učiteljstvo je proslavljalo s šolsko mladino 2. decembra zelo lepo cesarjev 60 letni jubilej. Ob 1/29. uri je bila slovenska sv. maša, pri kateri so bili navzoči med drugimi pobožnimi članji krajnega šolskega sveta s svojim načelnikom g. Straschillom in občinski predstojniki z odborniki. Po sv. maši se je vršila cesarjeva-jubilejna slavnost v šolskem poslopu v navzočnosti č. g. duhovnikov in zgoraj imenovanega oblastva. Po znamenitem govoru g. nadučitelja so otroci izmenoma popevali cesarsko in domovinske pesmi in deklamirali na jubilej nanašajoče se pesmi. Po končani slavnosti so bili otroci pogoščeni. Pohvaliti moramo, da je bilo šolsko poslopolje lčno okincano, da so otroci v cerkvi kakor v šoli krasno popevali in razumljivo deklamirali; zato gre učiteljstvu vsa čast in zahvala.

Iz Rogoznice. Neki mož je roko podal nekemu Nemcu; za to dejanje so ga neke stranke ljudje skoro na vislice obsodili. Ker pa je mož neboje, si upa še naznaniti; da je celo Italjanu, ki ni naše krone, roko podal in sicer večkrat. In kaj še, še celo židovu, ki ni naše vere je roko, podal. Kaj bojo neki zdaj sklenili? Gotovo bojo rekli, da ta mož ni pri pravi pameti in da je nor, ker misli, da je res vsak njegov brat. Sedaj so pravo zadeli, ker smo si po Adamu vsi brati, vsi otroci očeta, ki je v nebesih in vsi dediči nebeskega kraljestva. A. H.

Iz Polenšaka. Prosimo, gospod Šori, kje je red pri pošti? Vi vedno pravite, če pride kdo pred osmo uro zutraj, ali pa po šestih zvečer, da mi tedaj vaša ura in tedaj sploh nikomur niti dopisnice ne daté. Mi pa Vas vprašamo kje je tukaj natančnost, ki mora na pošti biti. Prvič, če Vi eno reč na pošti zadržite in jo mesti v Polance v Bratislavce hočete izročiti. In kdo vam potem dotičnik v Bratislavcih noče odvzeti, ker je pošten če da spada v Polance dotičnemu ki se ravno tako piše. Vi pa te reči le ne oddate lastniku, ker je baje naprednjak in si mora on sam pozneje, ko izve po drugih, da je za njega nekaj na pošti iti po to reč in jo še z nevoljo dati. To je torej red, da leži štirinajst dni na pošti a Vi še lastniku to ne sporocite? Dalje je potem to red, da nujno pismo, katero se odda 18. na pošto in bì moralno priti že 20, pride še le 29. Torej gre pismo iz Ptuja na Polenšak 11 dni?! Potem pismo, ki se je dalo 15. na pošto v Ljubljani, dobi lastnik na Polenšaku 29. Pismo torej gre iz Ljubljane na Polenšak 14 dni?! In to je red na pošti, ki ga g. Šori zahteva. Torej g. Šori, držite se reda prej Vi, potem ga še le drugim vsliljute. Odslej Vam bodo malo bolj natanko gledali na prste in se ob prvem neredu nekje drugje zglasili, kar sicer za Vas ne bo prijetno. Za sedaj Vam še prizanesemo. Na svidjenje torej prihodnjic! Več posestnikov.

Leitersberg pri Mariboru. Knami se je preselek nek viničar z Kamče kateri vbogi je bil primoran hitro od službe iti. Kakor smo zdaj zvedli je namreč znam, in klerikalni priljubljenc finančni komisar dr. Jože Povalej neko posestvo kupil. Vbogi viničar prejšnega posestnika je moral nekaj časa potem v mrzlem času novo domačinjo iskati in jo je tukaj najsel. Taki so klerikalci. Srce do vbolega, revnega človeka nimajo. Od strehe mora iti, in naj bode še tako slab vreme. Tista viničarija je bila prazna. Na to je potem klerikalni to posestvo prodal in črez 4000 K dobičku v svoj masten žep hranil. To je že kaj, 6000 K posestvo kupiti in par tedni z dobičkom črez 4000 K oddati. Tako je zdaj znani klerikalni kandidat postal „Grundcerstükler“. Vsak pošten človek in državljan se žali studno posestva razmesariti. Mi pa le še prasamo, če ima c. k. uradnik toliko časa, z takimi rečmi se pečati. Mi viničarji smo pretekli teden dobili zopet od prijatelja za Korošca la-